

Katechumenátní itinerář pro manželský život
Itinerari catecumenali per la vita matrimoniale¹
Pastorační směrnice pro místní církve
Diskaterium pro laiky, rodinu a život, Vatikán 2022
Stručné shrnutí

Papež František v předmluvě vyzdvihl **naléhavost konkrétně realizovat** to, co již bylo navrženo ve **Familiaris consortio**. Příprava na manželství má být nedílnou součástí celého svátostného procesu uzavření manželství. Povrchní příprava vystavuje páry riziku uzavírání neplatného manželství nebo manželství s tak slabými základy, že se v krátké době „rozpadnou“. Tato selhání přináší velká utrpení, zanechávají v lidech hluboké rány a v těch nejbolestivějších případech přestávají lidé věřit v povolání k lásce, které Bůh sám vepsal do srdce člověka.

Církev věnuje několik let přípravě kandidátů kněžství nebo řeholního života, ale mnohdy jen několik týdnů těm, kteří se připravují na manželství. Přitom manželské páry tvoří převážnou většinu věřících a jsou často pilíři ve farnostech.

Tento dokument má být darem a úkolem.

- **Darem**, protože dává bohatý a podnětný materiál.
- **Úkolem**, protože uvedené pokyny mají být přijímány, přizpůsobovány a uváděny do praxe v konkrétních sociálních, kulturních a církevních situacích místních církví.

Papež František apeluje na poslušnost, horlivost a tvořivost pastýřů církve a jejich spolupracovníků. **Vyzývá** k odvaze, ke konání prvních kroků, k **zahájení procesu pastorační obnovy**.

Příprava na manželství má být lepší a hlubší, inspirovaná křestním katechumenátem, aby umožnila vědoměji žít svátostné manželství počínaje zkušeností víry a setkání s Ježíšem. Každá místní církev má tvořivě reagovat na tuto papežovu výzvu. Narůstá křehkost manželství, která se rozpadají, protože omezeně chápou dar manželské svátosti, význam snubní lásky. Je třeba **investovat novou energii** ve prospěch lidu, aby se zkušenost lásky stala svátostí, účinným znamením spásy.

Pro **účinné obnovení pastorační péče o manželský život** je nezbytné vzájemné doplňování a spoluzodpovědnost doprovázejících párů ve farnostech, hnutí, kněží, řeholníků. Faráři mají zodpovědnost za dobré vedení párů, aby objevily hluboký náboženský rozměr křesťanského manželství, který je mnohem nadřazen jednoduchému „občanskému obřadu“. Vedle nich musí hrát primární roli manželé, kteří jsou povolání, aby se podíleli na evangelizačním poslání církve, jsou pastoračním subjektem. Souběžně je důležité vyhnout se riziku, že laici nahradí kněze a převezmou role a funkce, které jim nepatří, neredukovat však přitom jejich přítomnost na pouhé svědky. Zároveň neklást na manžele nadměrné požadavky, aby nedocházelo k „vyčerpání rodin“.

V pastorační péči o manželský život je třeba **být si vzájemně vědomi pastoračních cest a cílů**, které umožní postupné prohlubování víry. **Farář by měl být koordinátorem**, spolupracovat

¹ <https://press.vatican.va/content/dam/salastampa/it/bollettino/documentazione-linkata/Itinerari%20catecumenali%20ITA.pdf>

s pastoračním týmem, hledat společně prostředky k dosažení cílů, bez toho zůstane vše jen fantazírováním (*Evangelii gaudium* 33). Je nutné vážně přehodnotit způsob, jakým je v církvi doprovázen lidský a duchovní růst lidí.

Úkolem každé diecéze je vypracovat nebo **přehodnotit itinerář přípravy na manželství** a vzít v úvahu tyto **požadavky**:

1. trvat dostatečně dlouhou dobu a umožnit párům skutečnou reflexi a zrání,
2. víra a setkání s Kristem se mají stát středem přípravy,
3. rozdělení přípravy na etapy s přechodovými rituály slavenými v rámci komunity,
4. zahrnovat: formaci, reflexi, srovnání, dialog, doprovázení, komunitu, modlitbu, oslavu.

Vypracovaný **způsob přípravy** na manželství diecézí musí být **používán s rozlišováním a zdravým rozumem** – existují případy, kdy bude nutná pastorační tvořivost, flexibilita vůči konkrétní situaci různých párů: náboženská praxe, věk, soužití, přítomnost dětí, vážná nemoc...

Po vypracování vlastního itineráře manželského katechumenátu je vhodné, aby jej diecéze vyzkoušela prostřednictvím **pilotního projektu**, je důležité reflektovat názory a hodnocení pastoračních pracovníků i zúčastněných párů, zamyslet se nad přednostmi a vadami a podle toho přistoupit k nezbytným úpravám.

Katechumenátní příprava na manželství nemá být moralistickou výzvou. **Doprovázející** (manželské páry, kněží, pastorační pracovníci) **mají procházet formací**, aby jejich přístup byl srozumitelný, proaktivní, přesvědčivý, povzbudivý, zaměřený na dobro a krásu. Je třeba ukazovat, že je možné žít v manželství. Obsah a způsob doprovázení musí mít za cíl vyzdvihnout důstojnost a hodnotu každého člověka a povolání. Je třeba **pomáhat mladým lidem nahlédnout na tajemství svátosti, které je větší než pouhé soužití**.

Předávané zkušenosti by měly být osobní, je třeba se zamyslet, **jak vylepšit prostor pro setkání**, naslouchání, v případě potřeby být s každým párem zvlášť, vhodné je také prostředí domova, kde se snoubenci budou cítit vítáni, budou více v pohodě. Páry, které již spolu žijí, mají děti, vyžadují formu osobního doprovodu nebo v malých skupinách. Je třeba jim **pomoci znovuobjevit víru, postupně pochopit význam svátosti manželství**.

Předkatechumenátní fáze = vzdálená příprava, tj. pastorační péče o děti a mládež.

Přechodná fáze (několik týdnů) = fáze přijetí víry, prohloubení křestní identity

- Cesta rozlišování, **pochopení skutečných důvodů, proč snoubenci žádají o přípravu na svatbu v kostele**. Dospět k rozhodnutí pokračovat na cestě víry, aby existovala vnitřní ochota začít katechumenátní cestu.
- Pokřtění žádající sňatek církvi bez zralé zkušenosti víry – jde o vzácnou **příležitost k hlásání, blízkosti a doprovázení k plnosti křesťanského života**, aby byla svátost manželství slavena nejen platně, ale i plodně (*Familiaris consortio* 68).
- Nepraktikující pokřtěné výslovně vyzvat k následování katechumenátního itineráře - potvrdit vztah mezi vírou a svátostí. Nejde o podmínky „minimální úrovně víry“ (kvalitu víry), ale o záměr snoubenců dělat to, čeho církev zamýšlí dosáhnout, když slaví svátost

manželství. Součástí tradiční nauky o svátostech je nutný alespoň záměr dělat to, co dělá Církev. Pokud je toto výslovně odmítnuto, nemohou být snoubenci připuštěni ke svátostnému slavení. Někdy je toto odmítnutí skutečně přítomno v jejich myslích a srdcích, aniž by si to sami plně uvědomovali nebo to otevřeně projevili. Proto je vážnou povinností vyzdvihnout skutečné úmysly snoubenců.

- U smíšených párů, z nichž jeden odmítá následovat katechumenátní cestu bude úkolem kněze zhodnotit nejlepší způsob, jak postupovat při přípravě na manželství.

Katechumenátní fáze

1. Další příprava (cca 1 rok), končí obřadem zasnoubení

- Délka závisí na předchozí zkušenosti páru s vírou a jejich zapojení v církvi.
- Pomoci snoubencům **ukotvit modlitbu v jejich životě**, prohloubit aspekty rodinného života, porozumět do hloubky psychickým, afektivním postojům typickým pro muže a ženy, **musí být přijata pravda o lidské osobě** - pravda být mužem a být ženou, dynamika sexuality, zodpovědné otcovství, mateřství, výchova dětí, objevení osobních nedostatků.
- **Přistupovat k církevnímu životu a účastnit se ho**, uvědomovat si více svátost a disponovat se k přijetí milostí a dobra, které z ní vyplývají.
- **Prohloubit teologii manželství** a vůli zavázat se po celý život s ohledem na očekávání a osobní vize, rozlišovat každý za sebe i společně, zda je Pán volá jít manželskou cestou.
- **„Právo uzavřít manželství předpokládá, že je tedy možné a zamýšlené, aby bylo skutečně slaveno v pravdivosti své podstaty, jak ji učí církev.** Nikdo si nemůže nárokovat právo na svatební obřad“ (Benedikt XVI., Promluva u příležitosti zahájení soudního roku Tribunálu římské rotý 2011).
- Důležitost ctností, zejména čistoty. Cudnost prožívaná ve zdrženlivosti umožňuje, aby vztah postupně a důkladně dozrával (srov. Katechismus katolické církve 2349-2350). Cudnost usnadňuje vzájemné poznání mezi snoubenci.

2. Bezprostřední příprava (několik měsíců), svatba

- Připomenutí věroučných, morálních a duchovních aspektů manželství.
- Trvat na nezbytných podmínkách svobody, plného povědomí o závazcích, které budou přijímány a spojeny s charakteristikami nerozlučnosti, jednoty, věrnosti, plodnosti.
- Z důvodu konkrétních okolností mohou být páry zařazeny do katechumenátního itineráře až nyní. Duchovní život – vnímat setkání s Pánem jako zdrojem veškerého křesťanského života. **Povznést se nad pouhou sociologickou vizi manželství, pomoci pochopit tajemství milosti**, které je v něm obsaženo, pochopit duchovní dynamiku křesťanského života, která je jeho základem. **Mnohem závažnější než jakýkoli psychologický nedostatek je odcizení od Boha.**
- Slavít svátost smíření, do které budou zapojeny podle možnosti také svědci a původní rodiny manželů, aby se dar Božího milosrdenství vylil také na ně.

3. První roky manželského života (2-3 roky)

- Svatbou manželé vstupují do „trvalého stavu“, který vyžaduje formaci, reflexi, dialog a pomoc ze strany církve.
- **Milost obsažená ve svátosti nejedná automaticky, ale vyžaduje, aby s ní manželé spolupracovali.**

- Doprovázení pomáhá tomu, aby se obohatilo a prohloubilo vědomé a svobodné rozhodnutí patřit jeden druhému a milovat se až do konce. Na lásce je třeba pracovat, naučit se vnímat Kristovu přítomnost.
- **Naučit se mnoho nových věcí:** přijmout rozmanitost druhého, nemít nerealistická očekávání, učit se zvládat konflikty a předcházet jim, nalézt rovnováhu mezi osobními potřebami a potřebami páru a rodiny, vytvořit vlastní vztahy s původními rodinami, sdílet manželskou spiritualitu, citlivě otevírat otázku sexuality, dále je zde výchova dětí... Je důležitá blízkost zralých manželských párů.
- **Živý kontakt s Ježíšem** pomáhá vycházet z vlastní uzavřenosti a sobectví. Naslouchat Božímu Slovu zejména prostřednictvím lectio divina, duchovní doprovázení.

Služba doprovázení pro páry v krizi

Prevence je dnes ve skutečnosti rozhodujícím faktorem, aby se zabránilo rozchodům. Ukazuje se zde **důležitost doprovázejících párů**, na které se mohou obrátit ti, kteří potřebují pomoci. Kromě kněze zkušenost ukazuje, aby doprovázeli zejména manželé, kteří překonali svou krizi.

Je naléhavě nutné vytvořit **formační projekty pro doprovázející páry**. Je třeba věnovat pozornost manželům v nesnázích a také přítomným dětem. Důležitost pastorační péče o snubní pouto mladých manželů se zde znovu vrací. Doprovázení je nutné nejen psychologické, ale i duchovní, aby se **obnovil hluboký význam pouta** a vědomí přítomnosti Krista mezi manželi.

Po individuálních setkáních mohou následovat skupinová s vybranými částmi *Amoris laetitia* nebo výňatky ze spisů svatých manželů – ukázat, že pokud jsou krize přijímány, chápány, prožívány společně a čelí s pomocí Páně, mohou se ukázat jako okamžiky milosti a růstu. Eucharistické slavnosti pomohou **zakusit živou přítomnost Ježíše i uprostřed krize**.

Existují situace, kdy je odloučení nevyhnutelné a někdy morálně nezbytné. Je nezbytné rozlišování, které pastoračně doprovází rozvedené, opuštěné, zejména v utrpení těch, kteří nespravedlivě trpěli odloučením. Je třeba povzbuzovat rozvedené osoby, které jsou svědky věrnosti (ne znovu sezdané osoby), aby v eucharistii našly pokrm, který je bude podporovat. Vyzdvihnout příklad těch, u kterých je vidět stálá přítomnost Krista Ženicha, víra která přerůstá v „obydlenou“ samotu vyznačující se intimitou s Pánem a poutem s církví a společenstvím.

Z tohoto všeho vyplývá naléhavost adekvátnější formace kněží, seminaristů a laiků ve službě doprovázející mladé lidi k manželství. Je nezbytné pochopit pouto komplementarity a církevní spoluodpovědnosti, aby se činnost kněží otevřela větší spolupráci s laiky a rodinami, uznávající jejich významnou pastorační roli ve farnostech a na diecézní úrovni.

vypracovala: Ing. Taťána Blažková